

ELS NOSTRES COSTUMS

LES DANSES PROCESSIONALS DE LES COVES DE VINROMA

Cap a finals del segle XV els Reis Catòlics van decidir ajudar els seus súbdits a ser millors cristians i per a tal fi van crear la Santa Inquisició: un exèrcit de frares i soldats dedicats a fer tornar al carril les ovelles descarriades. L'invent se'ls va passar un poc i normalment les ovelles descarriades morien en l'intent d'abraçar de nou la fe vertadera. Des d'aquelles moments ja no era tant important ser conparéixer. I com que "ser" només depén de'un mateix i "paréixer" depén dels altres que miren, calia que a un el vegen ben vist. I, és clar, per a que a un el vegen bé no hi ha res com anar a la processó i, si és possible, portar l'atxa.

A partir d'aleshores, però sobretot a partir de l'expulsió dels moriscos en l'any 1609 les processons es converteixen en manifestacions claus de la religiositat pública i no hi havia confraria, germandat o gremi que almenys una vegada a l'any no traqués el seu sant al coll a fer-li una passejadeta pel poble.

No cal dir que cada cofraria o gremi s'esforçava en que la seua processó fos la més llufda i fastuosa de quantes eixien i a tal fi. Es traïen penons, estandarts, banderes i atxes, a veure qui més podia, i fins i tot, dansants que vistosament habillats evolucionaven davant la peanya i recitaven loes a la mare de Deu o al sant que li tocava aquell dia.

Aquest es l'origen de moltes danses que sobretot al nord del País Valencià encara conserven algun d'aquests caràcters que les diferencien d'altres balls de festa o de sarao:

- Són danses que normalment es ballen només amb homes (dansants) i ocasionalment amb homes i dones (dansants i gitanetes).

- Els homes van vestits vistosament amb capells, faldilles amb randes, mocadors creuats pel pit i per l'esquena, alborços i

cintes de colors.

- Apareix la figura del cap de dansa, (sempre un home sense parella) que dirigeix el ball i marca les evolucions.

- No es poden ballar amb una sola parella sino que es formen quadres, creus, rotgles, caragols i altres figures amb les files que es segueixen independent de la parella.

- S'utilitzen ferramentes diverses: pals, garrots, bastons, espases, etc.

- Normalment es ballen una sola vegada a l'any sempre en la mateixa data coincidint amb la festa del sant.

D'aquestes característiques participen en les nostres comarques molts balls que millor o pitjor conservats encara es ballen: els Dansants de Forcall, els Dansants de La Todolella, els Dansants i Ball del Pastor de Sorita, els Dansants i Gitanetes de Peníscola, les Danses del Corpus de Castelló, ... i les Danses de Les Coves.

Entre les nostres Danses les que per la seua estructura i evolucions més clarament manifesten el seu caràcter de dansa processional són la Dansa, les Quatre Cares i els Palets. No conservem, tanmateix, cap vestit dels dansants no fa molts anys el darrer es va cremar involuntàriament) encara que per tradició oral coneixem les seues característiques, molt semblants a altres vestits de dansants de la nostra comarca.

Tampoc ens ha arribat cap recitació o loa però mentrestant podrien valer aquestes que van estrenar l'any passat amb les Quatre Cares i que reproduim més avall.

Desgraciadament no es conserven arxius a Les Coves per a documentar l'origen i l'antiguitat de les nostres danses i caldria una investigació en altres fons documentals per a tractar de trobar alguna dada al respecte.